

Методи політичних досліджень

Видання підготовлено для вивчення дисципліни «Методи політичних досліджень» на освітньо-науковій магістерській програмі «Політологія» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Забезпечує надання студентам стійкої системи знань про практичні проблеми дослідження політичних явищ та процесів, процес прикладного політичного дослідження та підготовка до нього, основні методи прикладних політичних досліджень (спостереження та експеримент, фокус-групи, ігротехніка, заочні методи групових експертних оцінювань, біографічний метод, методи аналізу документів, івент-аналіз, контент-аналіз, ситуаційний аналіз, SWOT-аналіз), а також забезпечує формування вміння використовувати отримані знання у практичній діяльності.

Для студентів, викладачів, усіх, хто цікавиться проблематикою методів політичних досліджень.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет

Ігор ПЕТРЕНКО

МЕТОДИ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Навчальний посібник

УДК 32:001.891](075.8)
ПЗ0

*Рекомендовано до друку
Вченою радою філософського факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 12 від 19 червня 2023 року)*

Рецензенти:

Горбатенко В. П. –

доктор політичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу правових проблем
політології Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України;

Смолянюк В. Ф. –

доктор політичних наук, професор,
головний науковий співробітник Воєнної академії
імені Євгенія Березняка.

Петренко І. І.

ПЗ0 **Методи політичних досліджень.** Навч. посібник. К.: Норма
права, 2023. 220 с.

ISBN 978-617-7850-71-6

Видання підготовлено для вивчення дисципліни «Методи політичних досліджень» на освітньо-науковій магістерській програмі «Політологія» Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Забезпечує надання студентам стійкої системи знань про практичні проблеми дослідження політичних явищ та процесів, процес прикладного політичного дослідження та підготовка до нього, основні методи прикладних політичних досліджень (спостереження та експеримент, фокус-групи, ігротехніка, заочні методи групових експертних оцінювань, біографічний метод, методи аналізу документів, івент-аналіз, контент-аналіз, ситуаційний аналіз, SWOT-аналіз), а також забезпечує формування вміння використовувати отримані знання у практичній діяльності.

Для студентів, викладачів, усіх, хто цікавиться проблематикою методів політичних досліджень.

УДК 32:001.891](075.8)

ISBN 978-617-7850-71-6

© Петренко І. І., 2023
© Норма права, 2023

ЗМІСТ

Передмова	3
---------------------	---

ЧАСТИНА I

Загальні засади організації та проведення прикладних політичних досліджень	8
---	---

Розділ 1. Практичні проблеми дослідження політичних явищ та процесів	8
---	----------

1.1. Методологія дослідження у політичній науці	8
---	---

1.2. Рівні дослідження політики	14
---	----

1.3. Види політичних досліджень	19
---	----

<i>Контрольні питання . . . . .</i>	<i>24</i>
-------------------------------------	-----------

<i>Практичні завдання . . . . .</i>	<i>25</i>
-------------------------------------	-----------

<i>Рекомендована література . . . . .</i>	<i>26</i>
---	-----------

Розділ 2. Процес прикладного політичного дослідження та підготовка до нього	27
--	-----------

2.1. Етапи прикладного політичного дослідження	27
--	----

2.2. Програма прикладного політичного дослідження	35
---	----

2.3. Створення теорії в прикладному політичному дослідженні	54
--	----

<i>Контрольні питання . . . . .</i>	<i>67</i>
-------------------------------------	-----------

<i>Практичні завдання . . . . .</i>	<i>68</i>
-------------------------------------	-----------

<i>Рекомендована література . . . . .</i>	<i>70</i>
---	-----------

ЧАСТИНА II

Основні методи прикладних політичних досліджень	72
--	----

Розділ 3. Спостереження та експеримент як методи збору інформації в політологічних дослідженнях	72
--	-----------

3.1. Сутність та види спостереження	72
---	----

3.2. Особливості політологічного спостереження, його переваги та недоліки	79
--	----

3.3. Поняття, види та валідність експерименту	83
<i>Контрольні питання</i>	89
<i>Практичні завдання</i>	90
<i>Рекомендована література</i>	91
Розділ 4. Фокус-групи як метод прикладних політичних досліджень	92
4.1. Сутність та організація фокус-груп	92
4.2. Відбір учасників фокус-груп	100
4.3. Вимоги до модератора, складання підсумкового звіту	108
<i>Контрольні питання</i>	113
<i>Практичні завдання</i>	114
<i>Рекомендована література</i>	115
Розділ 5. «Ігротехніка» та її особливості	116
6.1. Поняття та різновиди ігор	116
5.2. Базові сценарії в ігротехніці	120
5.3. Ігри як основа математичного моделювання політичних процесів	134
<i>Контрольні питання</i>	139
<i>Практичні завдання</i>	140
<i>Рекомендована література</i>	141
Розділ 6. Заочні методи групових експертних оцінювань	143
6.1. Метод «Дельфі» та специфіка його застосування у прогностичних розробках	143
6.2. Метод ПАТЕРН у політології	153
<i>Контрольні питання</i>	156
<i>Практичні завдання</i>	157
<i>Рекомендована література</i>	158
Розділ 7. Біографічний метод та методи аналізу документів в прикладних політичних дослідженнях	160
7.1. Завдання та організація біографічного методу	160

7.2. Сутність методу аналізу документів та різновиди документів в політиці	163
7.3. Різновиди методів аналізу документів	167
<i>Контрольні питання</i>	172
<i>Практичні завдання</i>	173
<i>Рекомендована література</i>	174
Розділ 8. Івент- та контент- аналізи у політичних дослідженнях	176
8.1. Специфіка івент-аналізу політичних ситуацій і процесів	176
8.2. Особливості використання контент-аналізу в дослідженні політики	182
<i>Контрольні питання</i>	192
<i>Практичні завдання</i>	193
<i>Рекомендована література</i>	193
Розділ 9. Ситуаційний та SWOT аналізи у дослідженні політичних ситуацій та процесів	195
9.1. Сутність, етапи, переваги та недоліки ситуаційного аналізу політичних проблем.	195
9.2. Стадії аналізу політичної ситуації.	198
9.3. Підготовка та проведення SWOT-аналізу	207
<i>Контрольні питання</i>	213
<i>Практичні завдання</i>	214
<i>Рекомендована література</i>	216

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник «Методи політичних досліджень» підготовлено для вивчення однойменної навчальної дисципліни, яка була запроваджена у 2012 році як компонента освітньо-наукової магістерської програми «Політологія» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Політичні дослідження є неодмінною частиною сучасного світу, де складність політичних явищ та процесів потребує систематичного підходу та об'єктивних методів аналізу. Цей посібник створений, щоб допомогти освоїти основні методи дослідження в політичних науках, розвинути аналітичні та дослідницькі навички, опанувати загальними засадами організації та проведення прикладних політичних досліджень. Вивчення методів політичних досліджень є важливим етапом навчання політологів, оскільки це дозволяє здійснювати об'єктивний аналіз політичних явищ та процесів.

Перша частина посібника присвячена практичним проблемам дослідження політичних явищ та процесів. У першому розділі можна дізнатися про методологію дослідження в політичній науці, рівні дослідження політики та види політичних досліджень. Другий розділ охоплює процес прикладного політичного дослідження та підготовку до нього, включаючи етапи дослідження, програму та створення теорії в прикладному політичному дослідженні.

Друга частина посібника присвячена основним методам прикладних політичних досліджень. У третьому розділі можна дізнатися про спостереження та експеримент як методи збору інформації в політологічних дослідженнях. Четвертий розділ охоплює фокус-групи як метод прикладних політичних досліджень, включаючи їх сутність, організацію та вимоги до модератора. П'ятий розділ розглядає «ігротехніку» та її особливості, включаючи поняття, різновиди ігор та їх використання для математичного моделювання політичних процесів. З шостого розділу можна дізнатися про заочні методи групових експертних оцінювань, зокрема про метод «Дельфі» та метод ПАТЕРН. Сьомий розділ розглядає біографічний метод та методи аналі-

зу документів у прикладних політичних дослідженнях, тут можна ознайомитись з завданнями, організацією біографічного методу, сутністю методу аналізу документів та різновидами документів у політиці. Восьмий розділ розглядає івент- та контент- аналізи у політичних дослідженнях, зокрема їх специфіку та особливості використання. У дев'ятому розділі мова йде про ситуаційний та SWOT-аналізи у дослідженні політичних ситуацій та процесів, включаючи їх сутність, етапи та підготовку.

Кожен розділ посібника містить контрольні питання для перевірки розуміння матеріалу, практичні завдання для закріплення отриманих знань та рекомендовану літературу для додаткового самостійного вивчення.

Бажаємо вам успішного та плідного вивчення матеріалу, глибоких інсайтів, нових дослідницьких відкриттів та розкриття нових горизонтів знань про політику!

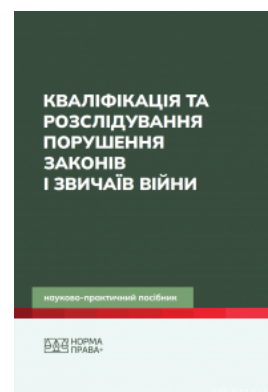
Книги, які можуть вас зацікавити

Аналіз публічної політики

Політичне рішення

Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни

Відродження постконфліктних територій: світовий досвід і Україна

Патопсихологічний аналіз особистості в правоохоронній практиці

Воєнно-промислова логіка: інтелект, сенсорика, комбінаторика

Перейти до галузі права
Конституційне право

[Перейти на сайт](#) →